

**ARAB TILINI SAMARALI VA ZAMONAVIY USULLAR VA
METODLAR YORDAMIDA O`RGANISH**

Malika Sindarova Aziz qizi

Samarqand Davlat Chet Tillar Instituti "Sharq Tillar" fakulteti

Filologiya va fanlarni o`qitish: arab tili yo`nalishi talabasi

E-mail: malikasindarova1@gmail.com

Telefon: +998994275195

Annotatsiya: Ushbu maqolada rivojlangan tillardan biri hisoblangan arab tilini samarali usullar yordamida o`rganish, til ko`nikmalari bo`lmish eshitib tushunish, o`qib tushunish, yozish va gapirish kabi ko`nikmalarni rivojlantirish haqida so`z boradi.

Kalit so`zlar: Metodlar, til ko`nikmalari, Sefr mezonlari asosidagi darsliklar (Miftahul arobiyya), foydali ilovalar, telegram va you tube tarmoqlari, multfilm va kino

KIRISH

Hozirgi jamiyatda chet tillarini o`rganishga bo`lgan ehtiyoj tobora oshib bormoqda. O`zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Miromonovich Mirziyoyevning 19- may 2021- yildagi " O`zbekiston Respublikasida xorijiy tillarni o`rganishni ommalashtirish faoliyatini sifat jihatidan yangi bosqichga olib chiqish chora tadbirlari to`g`risida " gi qarorida ham " Yoshlarni qo`llab quvvatlash va aholi salomatligini mustahkamlash yili " deb bu yilning e`lon qilinishi ham bejiz emas, ya`ni ta`lim sifatini hamda aholi yoshlarini chet tillarini o`rganishga bo`lgan qiziqishini oshirishga alohida e`tibor qaratimoqda. Hozirgi vaqtda inovatsion texnologiyalar rivojlangan davrda ingliz tilini o`rganish bilan bir qatorda arab tilini o`rganishga bo`lgan ehtiyoj ham kun sayin ortib bormoqda. Bilamizki, arab tili dunyodagi murakkab tillar reytingi bo`yicha 2- o`rinda turadi. Ya`ni arab tili eng mukammal til hisoblanib, uni o`rganish ham ko`proq vaqt va kuch talab qiladi. Shu sababli, tilni o`rganishda samarali va foydali metod va usullardan foydalanish maqsadga muvofiqdir ya`ni chet tilini o`rganishda zamonaviy metodlarning ahamiyati beqiyos. Shu o`rinda hozirgi davrda keng qo`llanilayotgan bir nechta metodlardan foydalanib kelinmoqda.

Masalan:

1. "Aqliy hujum" (Brainstorming) – g`oyalarni generator qilish metodi hisoblanadi. Bu usulning mohiyati o`rganuvchilarni jamoa bo`lib, biror muammo yechish jarayonlarida g`oyalarni generatsiyalash, ularni tanqidiy va konstruktiv holatda ishlab chiqishdan iborat.

2. " Tezkor savol " (Quick answers) – Bunda o`tilgan mavzu yuzasidan tezkor

savollar beriladi. Bu metod o`tilgan mavzuni mustahkamlashga yordam beradi.

3. “ **Rasmlar so`zlaganda** ” (When pictures speak) – usuli ancha qulay bo`lib, arab tilini o`rganishda, o`rganuvchilarning og`zaki nutqini oshirishda yordam beradi.

4. “ **Insert** ” metodi, bunda o`rganuvchilarga biror text taqdim etiladi, o`quvchilar uni qaytadan gapirishi va o`z xulosalarini bayon etishi kerak bo`ladi. Bu usul text bilan ishlashda faollikni, kuzatuvchanlikni, tushunishni rivojlantirish uchun kuchli usul hisoblanadi.

Chet tillarini o`rganishning zamonaviy metodlaridan eng mashhuri **kommunikativ metod** hisoblanadi. Ushbu usul arab tilini o`rganish uchun eng faol usullardan biridir. Chunki bu usulning maqsadi talabani o`rganayotgan tilida boshqa odamlar bilan muloqot qilishni o`rgatishdir. Bunda muuloqotning faqatgina gapirish ko`nikmasi emas, (yozish va o`qish qobiliyatlari) boshqalar ham nazarda tutiladi.

Bugungi kunda chet tillarini o`rganishda gramatik qoidalarga muhim urg`u beribgina emas, til ko`nikmalari hisoblangan “ eshitib tushunish ”, “ o`qib tushunish ”, “ yozish ”, va “ gapirish ” ko`nikmalarini o`rganishga e`tibor kuchli hisoblanadi. Xususan, yurtimizga chet tilining o`qitilishi chet tili o`quvchilarining bilim va ko`nikmalarini baholashning umumiyevropa tavsiyanomalari “ **CEFR** ” ga mos ravishda yangi usul va talablar ishlab chiqildi. Bu ham mana shu to`rt kamponentni rivojlanishiga sabab bo`ldi.

Arab tilida mana shu to`rt kamponentning rivojlanishida sefr mezonlari asosida ishlab chiqilgan darsliklarning ahamiyati juda katta. Bundan tashqari, to`rt kamponentni o`rgatish bo`yicha tuzilgan, hamda hozirgi vaqtda eng ko`p foydalanilayotgan kitoblardan biri bu **Miftahul arobiyya** kitobidir. Bu kitob 5 ta kitobdan tashkil topgan va darajalangan (Ao, A1, A2, B1, B2) , arab tilini o`rganuvchilar uchun eng qiziqarli, mavzulastirilgan o`quv darslik hisoblanadi. Bundan tashqari kitobda qisqacha grammatik qoidalar, turli xil dialoglar va foydali textlar mavjud. Arab tilini 0 dan o`rganuvchilar mana shu 5 ta kitobni o`qib chiqqan holda harakat qilib bimalol B2 darajasini qo`lga kiritishlari mumkin.

Hozirda til o`rganishda bir qancha foydali va samarali, hamda bepul ilovalar ham yaratilgan bo`lib, ular orqali ham tilni qiziqarli tarzda o`rganish, hattoki turli davlat vakillari bilan onlayn muloqot qilish, do`stlar orttirish mumkin. Bulardan arab tilini o`rganish uchun ham foydalaniladigan ilovalar mavjud. Misol uchun, “ Tandem ”, “ Duolingo ”, “ Hello Talk ” bundan tashqari, “Arab tili darsliklari ”, “ Arabus ” kabilar

“**Tandem**” ilovasi asosan gapirish ko`nikmasini rivojlantirishga qaratilgan ilova bo`lib, arab tilida gapirishga, fikrlarini ifoda etishga yordam beradi. Ilova orqali siz nafaqat arab tili balki o`rganyotgan tilingiz orqali boshqa davlat vakillari bilan suhbat qilishingiz va yangi bilimlar orttirishingiz va do`stlar orttirishingiz mumkin.

“**Duolingo** ” ilovasi bu ilova o`zining darajasi va toifalariga bo`lingan, ilovani yuklab olib, o`z darajangizni belgilab darslarni organishni boshlaysiz. Arab tilida so`z

yodlashga qiynaluvchilar uchun tavsiya etiladigan ilova chunki, bu ilovada mavzulashirilgan soʻzlarni yod olasiz va dars soʻngida yakuniy test topshiriqlarini bajarasiz, agar muvaffaqiyatli yakunlasangizgina keyingi bosqichga oʻtishingiz mumkin.

“**Hello Talk**” ilovasi 100 dan ortiq tillarni oʻrganishingiz mumkin jumladan arab tilini ham, arab tilini tanlaysiz va butun dunyo boʻylab arab tilida soʻzlashuvchilar bilan suhbatlashish orqali rivojlanasiz, ilovada bir vaqtning oʻzida bir nechta kishilar bilan suhbatlashishingiz mumkin.

“**Arabus**” bu ruscha arabcha lugʻat kitobi boʻlib, bu ilovada siz arab tilida kerak boʻladigan soʻzlarni bemalol topishingiz mumkin, bu ilovaning yana bir qulay tarafi shundaki, arab tilida oʻzak harflarni topishda juda foydali ilova hisoblanadi.

Bugungi kunda ijtimoiy tarmoq vositalari ham keng rivojlangan hisoblanib, arab tili boʻyicha, telegram hamda you tube platformalari orqali bepul tarzda video darsliklar orqali oʻzingiz mustaqil holatda yoki biror kuchli oʻqituvchi orqali turli bilimlarni oʻrganishingiz ham mumkin. You tube ilovasi orqali turli arab tilidagi oʻzingiz yoqtiradigan qiziqarli videolar, multfilmlar, kinolarni koʻrish orqali ham tinglab tushunish va gapirish mahoratlarini oshirish, ancha samarali usullardan biridir.

Xulosa: Maqolaning soʻngida xulosa qilib aytadigan boʻlsak, arab tilini samarali metodlar va usullar orqali oʻrganish, arab tilini tez, oson va qiziqarli tarzda oʻrganishga, oʻrganuvchilarni ushbu tilga qiziqishini yanada uygʻotishga yordam beradi. Yuqoridagi metodlar va turli ilovalardan foydalanish orqali oʻquvchi oʻzida arab tilidagi sanab oʻtilgan (eshitish, oʻqish, yozish, gapirish) ushbu toʻrt mahoratni yaxshi natijada va samarali usulda egallab oladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. J. Jalolovning Chet tilini oʻqitish metodikasi. 2012
2. <https://presedu.jspi.uz/index.php/presedu/index>
3. <https://inlibrary.uz/index.php/analysis-problem/article/view/12964>